

ELIA BIJDRAGE

VREG consultatie

met betrekking tot de omzetting van de artikelen 4, 15 en 16 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en van de artikelen 21 en 22 van de herschikte Richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen, inzake de actieve afnemers, het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de energiegemeenschappen

24/01/2020

Elia Transmission Belgium N.V.



Contents

VREG consultatie energy communities – vragen.....	3
Elia antwoorden	4
Elia positie over impact op flexibiliteit en balancing	5
Elia positie over definities, rechten & plichten	6
Elia positie over rol van netbeheerder in energiegemeenschap.....	8



VREG consultatie energy communities – vragen

De VREG nodigt de deelnemers aan de publieke consultatie uit tot algemene opmerkingen, maar lijst ook specifieke vragen op waarop ze een standpunt wil bekomen.

“Elke opmerking, zienswijze of voorstel aangaande voorliggende consultatietekst is welkom als reactie op deze consultatie. Bijkomend zijn in de tekst enkele specifieke vragen opgenomen waarover we in het bijzonder uw standpunt zouden willen kennen.”

- *De vereiste dat alle afnemers die deel uitmaken van een groep gezamenlijk actieve afnemers in hetzelfde gebouw of appartementsgebouw gevestigd dienen te zijn, lijkt aanleiding te kunnen geven tot interpretatieproblemen. Zou de invoeging van definities van “gebouw” en “appartementsgebouw” in het Energiedecreet hieraan kunnen verhelpen? Of is het eerder aangewezen om voor de geografische afbakening van gezamenlijk actieve afnemers aan te knopen bij reeds bestaande concepten, zoals het begrip “eigen site” in art. 1.1.3, punt 30°/1 Energiedecreet en/of het kadastrale percelenplan29?*
- *Welke voor- en nadelen zouden er verbonden zijn aan een concretisering van het nabijheidsvereiste op basis van de gemeentegrenzen en/of een straal, zoals hierboven voorgesteld? Zijn nog andere parameters denkbaar/wenselijk om het nabijheidsvereiste te concretiseren? Dient er bij afbakening van het nabijheidsvereiste ook rekening te worden gehouden met de netgebieden van de distributienetbeheerders?*
- *Welke voor- en nadelen zou de openstelling van (hernieuwbare) energiegemeenschappen voor grensoverschrijdende deelname met zich mee kunnen brengen?*
- *Zijn er redenen om, bij de omzetting van de richtlijnbevestigingen m.b.t. (hernieuwbare) energiegemeenschappen, aan samenwerkingsverbanden die niet voldoen aan alle criteria die de EU-richtlijnen stellen aan (hernieuwbare) energiegemeenschappen, toch bepaalde gelijkaardige rechten toe te kennen? Aan welk type samenwerkingsverbanden en aan welke precieze rechten kan daarbij worden gedacht?*
- *Zijn er naast de hierboven geïdentificeerde voor- en nadelen nog andere redenen denkbaar die pleiten voor het wel/niet voorzien van de mogelijkheid dat (hernieuwbare) energiegemeenschappen het net binnen de gemeenschap zelf beheren?*
- *Is het voldoende om enkel een meldingsplicht te voorzien voor (hernieuwbare) energiegemeenschappen, of lijkt het aangewezen om (hernieuwbare) energiegemeenschappen (ook) te onderwerpen aan een erkenning/label? Hoe zou deze controle er dan uit kunnen zien?*
- *Gezien dit het best aansluit bij de beschikbare Richtlijn HEB, voorziet ons omzettingsvoorstel enkel in de hierboven beschreven regeling voor zelfverbruik van 100% hernieuwbare energie, en dit per onbalansverrekeningsperiode. Daarnaast is het technisch echter ook mogelijk om zelfopgewekte hernieuwbare energie op te slaan – eventueel in combinatie met niet-hernieuwbare (“grijze”) energie – en later te verbruiken. Moet daarvoor ook een regeling worden voorzien, geënt op de regeling voor zelfverbruik van 100% hernieuwbare energie, en zo ja: onder welke (bijkomende) voorwaarden?*



- *Welke voor- en nadelen lijken er (op het eerste gezicht) aan de hierboven geïdentificeerde pistes verbonden te zijn? Welke piste lijkt het meest/minst werkbaar? Ziet u nog andere pistes die hier niet vermeld worden?*

Elia antwoorden

Elia geeft de voorkeur om algemene observaties te delen met betrekking tot het voorstel van de VREG, eerder dan te antwoorden op de specifieke vragen. Aangezien er nog belangrijke elementen (zoals de tariefbepalingen, metering methode, ...) ontbreken aan het wettelijk/regulatorisch kader voor het concept energiegemeenschappen, wenst Elia enig voorbehoud te maken met betrekking tot haar onderstaande posities. Omwille van de onvermijdelijke samenhang van het huidige voorstel van de VREG en deze additionele elementen die nog verder dienen uitgewerkt te worden, lijkt het voor Elia ook aangewezen om dit alles als een geheel naar het noodzakelijk wettelijk/regulatorisch kader te vertalen; dit om retroactieve aanpassingen te vermijden indien dit stapsgewijs zou omgezet worden.

In het algemeen, onderschrijft Elia elke concept dat energie-efficiëntie en optimalisatie van verbruik, productie of opslag van energie stimuleert. Bijgevolg is Elia dan ook ondersteunend voor het concept van (hernieuwbare) energiegemeenschappen voor zover ze naar een optimalisatie streven voor de betrokkenen alsook voor de maatschappij.

Specifiek vanuit het standpunt van de transmissienetbeheerder alsook de beheerder van het plaatselijk vervoersnet, dient een energiegemeenschap voordelig te zijn voor de maatschappij in zijn geheel en de betrokkenen in het bijzonder, voor zover het gedrag van de gemeenschap dusdanig beïnvloed wordt dat dit leidt tot efficiënter gebruik van de lokale geproduceerde (hernieuwbare) energie en het lokale en of algemene systeem ondersteunt, zoals bijvoorbeeld:

- “vraag volgt productie” principe waardoor productie van hernieuwbare energie optimaal benut kan worden ;
- verminderde impact op de netten, door het beperken van pieken door verhoogd afstemmen van lokale productie en consumptie ; en
- beschikbaarheid van geaggregeerde flexibiliteit die kan bijdragen tot het in evenwicht houden van het algemeen systeem.

De onderstaande aandachtspunten zullen de verschillende elementen voorgesteld door de VREG vanuit dit standpunt beoordelen:

- Elia positie over impact op flexibiliteit en balancing
- Elia positie over definities, rechten & plichten van energiegemeenschappen
- Elia positie over rol van de netbeheerder in de energiegemeenschap

Elia is zich er terdege van bewust dat deze aandachtspunten afhangen van de eigenschappen die aan deze energiegemeenschappen toegekend worden. Bovendien moeten deze aandachtspunten in perspectief worden geplaatst zolang het aantal en de omvang van energiegemeenschappen beperkt blijven. Wij vinden het echter nuttig om aandacht



te vestigen op deze aspecten van bij het begin, zodat de concepten idealiter kunnen worden ontwikkeld binnen een duurzaam kader en geen herziening noodzaken afhankelijk van het uiteindelijke succes.

Elia positie over impact op flexibiliteit en balancing

Een belangrijke bestaansreden voor energiegemeenschappen is het optimaliseren van gelijktijdige consumptie en productie van (hernieuwbare) energie met daaraan mogelijks (afhankelijk van wettelijke/regulatorische bepalingen) economische voordelen verbonden. Het is daarbij belangrijk een afweging te maken met het mogelijks effect op de bijdrage van een energiegemeenschap tot de ontwikkeling en het beheer van het systeem.

De nodige aandacht dient evenwel besteed te worden aan de eventuele beperkingen aan flexibiliteit voor het systeem die zouden kunnen ontstaan als de energiegemeenschap een te sterke incentive ervaart om haar lokale pieken te beperken (bv. in het bijzonder op de momenten dat het netwerk geen congestie vertoont). Dit zou kunnen leiden tot een significante impact op prijzen voor het beschikbaar stellen van flexibiliteit voor het systeem, leidende tot een "lose-lose" situatie:

- voor de 'prosumer', minder kans om zijn flexibiliteit te valoriseren (congestie, balancing van portfolio, balancing van het systeem);
- voor het systeem zelf, minder of (te) kostelijke flexibiliteit ter beschikking.

In de Richtlijn (EU) 2019/944¹ wordt ook aangegeven dat de deelnemers van de energiegemeenschap de mogelijkheid moeten hebben om deel te nemen aan alle markten, direct of via een aggregator, op een niet-discriminerende wijze.

Daarnaast en in functie van de mogelijke karakteristieken van energiegemeenschappen, zou het ontwikkelen van energiegemeenschap ook kunnen leiden tot meer uitdagingen voor het in evenwicht houden van het systeem. Gezien een leverancier van een deelnemer aan een energiegemeenschap slechts verantwoordelijk kan worden geacht om te leveren indien de energiegemeenschap niet zelf-voorzienend is, leidt het tot de vraag of deze leveranciers in staat zullen zijn een goede inschatting te maken van de noden van de deelnemers op de momenten waar er geen energie gedeeld wordt. Dit brengt een grote uitdaging met zich mee voor wat betreft het beheer van de evenwichts-perimeter als balancing responsible party (BRP). De vaststelling wordt des te pertinenter gezien de vereiste van de Richtlijn (EU) 2019/944 die stelt dat elke deelnemer aan een energiegemeenschap zijn/haar eigen leverancier mag uitkiezen. Uitwisselen van de juiste informatie, algoritmes en historische data kunnen hier wellicht een positieve rol in spelen (binnen de grenzen van de confidentialiteitsverplichten) maar gaan gepaard met de nodige kosten, waarbij er ook nauwkeurig op toegezien dient te worden hoe deze verdeeld worden over de verschillende actoren en aldus de maatschappij.

¹ Artikel 16, °3 (a) en Directive (EU) 2018/2001, Artikel 22, 2°(c)



Zoals beschreven in de Richtlijn (EU) 2019/944² blijkt de energiegemeenschap zelf financieel verantwoordelijk te moeten zijn voor de onevenwichten dat zij veroorzaakt of zal zij een BRP aanduiden. Ook het surplus dat de energiegemeenschap verlaat, zou onder een perimeter van een BRP moeten vallen. De bedenkingen hierboven zijn daarop ook van toepassing.

Elia positie over definities, rechten & plichten

Afhankelijk van de exacte definitie en eigendom van de energiegemeenschappen, kunnen zij een rechtstreeks effect hebben op het beheer van het plaatselijk vervoersnet of zelfs transmissienet.

Om te verzekeren dat een energiegemeenschap voldoet aan de gestelde condities van een definitie, is Elia voorstander van een meldingsplicht en zou het zelfs willen verwijzen naar de Waalse wetgeving³ waarin de energiegemeenschap een toelating van de CWaPE moet ontvangen alvorens haar activiteiten te beginnen. In het toekennen van de toelating wordt ook het advies opgevraagd van de betrokken netbeheerders waaraan de energiegemeenschap verbonden is.

Geografische afbakening

Voor de bepaling van de geografische afbakening, is de eerste vraag die zich stelt welke stimulansen dat het wettelijk/regulatorisch kader zou voorzien ten aanzien van de energiegemeenschappen. Als het doel is om het gedrag van de deelnemer van de energiegemeenschap te sturen dmv stimulansen, e.g. om congestie te vermijden, hangt de waarde en hoogte van en stimulans ontegensprekelijk samen met het lokale aspect en dus de geografische afbakening.

De nodige aandacht dient dan ook te gaan naar de mogelijke effecten van deze energiegemeenschappen op de verdeling van de netwerkkosten tussen de verschillende netgebruikers : als netwerkkosten niet (of minder) worden vergoed door de energiegemeenschap, zullen ze ten laste vallen van de eindconsumenten die geen deel uitmaken van de energiegemeenschap.

Het is daarom essentieel om eventuele voordelen ten aanzien van de energiegemeenschap te verantwoorden als kosten-reflectief. Het zou bijvoorbeeld niet kostenreflectief zijn indien gegeven businessmodellen zoals “virtuele power plants” of “power purchase agreements” voordelen ontvangen ten aanzien van het netwerktarief aangezien zij geen concrete bijdragen leveren aan een verminderd gebruik ervan. Vooral bij samenwerkingsverbanden die niet zouden

² Artikel 16, 3° (c)

³ Décret modifiant les décrets des 12 avril 2001 relatif à l'organisation du marché régional de l'électricité, du 19 décembre 2002 relatif à l'organisation du marché régional du gaz et du 19 janvier 2017 relatif à la méthodologie tarifaire applicable aux gestionnaires de réseau de distribution de gaz et d'électricité en vue de favoriser le développement des communautés d'énergie renouvelable, Artikel 10



voldoen aan alle criteria van de EU-richtlijnen zoals aangehaald door de VREG, is dit een relevante overweging. Voor het toekennen van eventuele voordelen op netwerktarieven zou het lokale karakter dus verstaan moeten worden op elektrische basis, e.g. de energiegemeenschap moet zich onder een hoog, midden of laagspanningspost bevinden.

Ten laatste is het ook aangegeven dat de netwerk logica steeds primeert op de definitie van een energiegemeenschap. Het zou bijvoorbeeld mogelijk moeten blijven voor de netbeheerder om een nieuw onderstation of lijn aan te leggen in een bestaande energiegemeenschap. Aanpassingen kunnen nodig zijn ter vervanging of verzwaring om veiligheid en voldoende capaciteit te garanderen voor alle eindconsumenten en kunnen dus niet afhangen van het bestaan van een juridisch entiteit dat slechts enkele consumenten vertegenwoordigt en zich laat bepalen door een elektrische perimenter.

Met betrekking tot grensoverschrijdende deelname, is dit voor Elia vanuit een eerste analyse minder vanzelfsprekend gezien er geen directe maatschappelijke voordelen verbonden zijn, i.e. geen verminderd gebruik van het net, geen verminderde nood aan vervuilende productiecentrales, Verder lijkt het Elia complex om de energiegemeenschap open te stellen voor grensoverschrijdende deelname. Enkele voorbeelden helpen dit te illustreren.

Pure "netting" van productie door zonnepanelen in Spanje met consumptie in België:

- hoe worden in dit geval de netwerkkosten verrekend? Men zou kunnen argumenteren dat zowel het Spaanse, Franse als Belgische net hiervoor wordt aangesproken.
- Wie is er verantwoordelijk voor het meten en het databeheer, in geval van productie bij de éne netbeheerder en consumptie bij de andere?
- hoe valt dit politiek te verantwoorden indien deze zonnepanelen van de Spaanse overheid een investerings-subsidie ontvangen en vervolgens een economisch voordeel inhouden (in termen van kost van energiegebruik) voor een Belg?
- welke kosten voor belasting en heffing zijn van toepassing?

Directe lijn van productie-installatie in het buurland naar het Belgische net:

- De lijn concurreert in dit geval met interconnectoren, hoe wordt dit voordeel ten aanzien van andere marktpartijen verantwoord?
- Hoe is het Belgisch juridisch kader van toepassing op deze productie-installatie die wel direct verbonden is met ons net maar zich niet op het Belgisch territorium bevindt?



Activiteiten

In eerste instantie, wijst Elia erop dat het toekennen van distributienetbeheerdercompetenties aan een energiegemeenschap moeilijk te rijmen valt met de vereiste onder Richtlijn (EU) 2019/944⁴ dat elke deelnemer aan de gemeenschap vrij moet zijn om de gemeenschap te verlaten. Dit omdat een deelnemer aan een energiegemeenschap, die ook het distributienet uitbaat, wel de energiegemeenschap kan verlaten maar daarom niet losgekoppeld wordt van het distributienet in kwestie (e.g. microgrid). Dit leidt tot de vraag wie er verantwoordelijk zal zijn voor het meten en databeheer van deze consument. Het is belangrijk dat de keuze van de eindconsument op deze manier niet beperkt wordt. Daarboven zou dit duidelijke regelgeving en monitoring vereisen om te bekomen dat de energiegemeenschap de unbundling regels naleeft.

Elia stelt zich de vraag of de operatoren van energiegemeenschappen de taken / verplichtingen die moeten gerespecteerd worden door de DSO ook zouden moeten volgen (tarief methodologie, opstellen van technische vereisten, samenwerking met andere operatoren, Atrias, rapporteren aan regulator, ...). Indien niet, aan welke taken zouden deze operatoren al dan niet ontheven worden?

Elia positie over rol van netbeheerder in energiegemeenschap

In de Richtlijn (EU) 2019/944⁵, wordt een rol weggelegd voor de distributienetbeheerder om samen te werken met de energiegemeenschappen om energietransfers binnen de gemeenschap te faciliteren. Wanneer de energiegemeenschap verbonden zou zijn met het plaatselijk vervoersnet, is deze taak uiteraard ook toebedeeld aan Elia. Met betrekking tot het marktmodel dat hiervoor van toepassing zou moeten zijn, lijkt het Elia beter om de meetgegevens op de individuele allocatiepunten te corrigeren voor elke deelnemer van een energiegemeenschap en niet collectief. Op deze manier worden de rechten van de eindconsument maximaal gerespecteerd (i.e. hun recht om uit een energiegemeenschap te stappen en een eigen leverancier aan te duiden) op een kosten-efficiënte manier, aangezien deze transfers gemakkelijker door de netbeheerder kunnen uitgevoerd worden. Daarbij creëert dit ook een vlotte overgang bij het beëindigen van een energiegemeenschap.

Het lijkt Elia gepast dat elke dienst die hiervoor wordt verricht door een netbeheerder, wordt terugbetaald tegen een specifiek tarief voor de energiegemeenschap.

Met betrek tot databeheer, beschouwt Elia ook dat de betrokken netbeheerder de aangewezen gemandateerde partij is om de relevante meters in de energiegemeenschap rechtstreeks uit te lezen om de nodige gevalideerde data te

⁴ Artikel 16, 1°

⁵ Artikel 16, 1° (d)



voorzien aan de consument, de energiegemeenschap, en de markt met onder andere leveranciers en leveranciers van flexibiliteitsdiensten.

Daarnaast stelt zich ook de vraag of een limiet moet ingesteld worden met betrekking tot de productiecapaciteit aanwezig binnen een energiegemeenschap of aan zelfconsumptieniveaus (zoals wordt gesteld in de Franse wetgeving⁶). Deze zou dan eventueel periodiek herzien kunnen worden.

Zoals hierboven reeds aangehaald, lijkt het Elia geschikt om zoals in de Waalse wetgeving de relevante netbeheerders te raadplegen in de toekenning van een autorisatie aan een energiegemeenschap.

⁶ [Loi n° 2019-1147 du 8 novembre 2019 relative à l'énergie et au climat](#)

